

İLÂHÎ VE
KASÎDELERLE
**MEVLÎD-İ
ŞERÎF**

Süleyman Çelebi

İÇİNDEKİLER

Süleyman Çelebi ve Mevlid'e Dâir	7
Münâcât (Allah Adın)	13
Peygamberimizin Nurunun Yaratılması	15
Peygamberlik Nurunun İtikali	18
Peygamberimizin Veladeti (Âmine Hatun)	19
Peygamberimizin Bazı Mucizeleri	27
Peygamberimize Risalet Tacının Verilmesi	28
Peygamberimizin Miracı	31
Refrefin Zuhuru	38
Tazarru ve Münacat	41
Duâ ve İltica	43
Mevlid-i Şerîf Duası	46

İLÂHİLER VE KASİDELER

Yan Yüreğim Yan	49
Yessir Lenâ Hayra'l-Ümûr	50
Tevhîde Gel Tevhîde	51
Bir Garibsin Şu Dünyâda	52
Allâh Emrin Turalım	53
Mevlâ Görelim Neyler	54
Hudâ Rabbim, Nebîm Hakkâ	55
N'oldu Bu Gönlüm	56
Kudûmün Rahmet-i Zevk u Safâdır	57
Taşdı Rahmet Deryâsı	58
Yalvar Kul Allâh'a Yalvar	60
Aşkın İle Âşıklar	61
Bana Allâh'ım Gerek	62
Hû Demek İster	64
İlâhî Cennet Evine	66
Yemen İllerinde Veysel-Karanî	68
Dağlar İle Taşlar İle	69
Şol Cennetin Irmakları	70
İsmi Sübhan Virdin Mi Var?	71
Adı Güzel Kendi Güzel Muhammed	72

SÜLEYMAN ÇELEBİ VE MEVLİD'E DÂİR

14. yüzyılın ortalarından 15. yüzyılın ilk çeyreğine kadar yaşayan Süleyman Çelebi'nin hayatı hakkında bilgi pek azdır. Doğum yeri Bursa'dır. Eseri telif ederken 60 yaşlarında olan Süleyman Çelebi'nin doğum tarihi h. 752/ m. 1351 yılları civarında olsa gerektir. Yaşadığı yıllar, Osmanlı padişahlarından Birinci Murad Hüdavendigâr (1359-1389), Yıldırım Bayezid (1389-1403), Çelebi Mehmed (1413-1421) ve İkinci Murad (1421-1451) devrine denk gelir.

Eserinden ve ifa ettiği vazifelerinden ilim ve irfan sahibi olduğu anlaşılmaktadır. İlmî Bursa'da tahsil etmiş, Orhan Gazi'nin kardeşi Şehzade Süleyman Paşa'nın yanında bulunmuştur. Bir müddet Yıldırım Bayezid'in divan-ı hümayun imamlığını yapmış, Emir Sultan hazretlerinin uzun müddet hizmetinde bulunarak ehlüllah silsilesine dahil olmuştur. Emir Buharî'nin (v. 1429/30) tavsiyesi üzerine 1400 yılında tamamlanan Ulu Cami

imamlığına getirilmiştir. Fetret devri sırasında Şehzade Süleyman'ın himayesinde kalmıştır. Süleyman Çelebi, "râhat-ı ervâh" terkininin ebced hesabına göre değeri olan h. 825/ m. 1421 tarihinde vefat etmiştir.

Süleyman Çelebi'ye ebedî bir şöhret kazandıran *Vesîletü'n-Necât*, daha ziyade "Mevlid" adıyla anılmış, şöhreti sebebiyle Mevlid denildiğinde ilk akla gelen eser olmuştur. Eser, h. 812/ m. 1409'da Bursa'da telif edilmiştir. Mesnevî nazım şekliyle ve aruzun Remel bahrine ait "fâilâtün/fâilâtün/fâilün" kalıbıyla yazılmıştır. Dili oldukça sadedir. Eski Anadolu Türkçesi'nden izler taşımakla birlikte, yer yer 15. yüzyıl Osmanlı Türkçesi'nin özellikleri de görülmektedir. Eserdeki beyit sayısı, çeşitli nüshalara göre 750-768 arasında değişmektedir. Bâb sayısı ise 16'dır.

Nakledildiğine göre eserin yazılış sebebi şöyledir: O devirde Bursa'da bir vaiz, bir vaazında Bakara sûresinin 285. âyetinde geçen "Allah'ın peygamberlerinden hiçbirinin arasını ayırmayız" kısmını tefsir ederken, bu âyete göre ben Hazret-i Muhammed'i, Hazret-i İsa'dan üstün görmem deyince dinleyenler arasından bir âlim,

"Hay cahil! Sen tefsir ilmini bilmiyorsun. Âyetlerin nâsihinden mensûhundan, müteşâbihinden haberin yok. Peygamberler arasında fark yoktur demekten maksat peygamberlik vazifesi bakımındandır, üstünlük açısından değildir. Eğer âyet senin dediğin gibi tefsir edilse hiç Bakara sûresinin 253. âyetinde 'O peygamberlerin

bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık' denilir miydi" diyerek vaizi susturur. Fakat orada bulunan bazı cahiller vazinin tarafında yer alır. Bu duruma çok üzölen Süleyman Çelebi, Allâhü Teâlâ'nın habibi Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Muhammed Mustafâ'nın faziletini bildirmek üzere *Vesîletü'n-Necât*'i kaleme alır.

Süleyman Çelebi'nin *Vesîletü'n-Necât*'i, ana hatlarıyla, Tevhîd ve münâcât, duâ, âlemin yaratılış sebebi, Peygamber Efendimiz'in ruhunun yaratılışı, insanın yaratılış sebebi, Peygamber Efendimiz'in doğumu, medhi, mucizeleri, Miracı, hicreti, bazı vasıfları ve vefatı ile hâtıme meydana gelir.

Mevlid'e hemen her asırda nazireler yazılmıştır. Ayrıca kütüphanelerde el yazması çeşitli şerhleri vardır. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

Gülzâr-ı Aşk, Hüseyin Vassâf: Mevlit şerhlerinin en büyüğü Hüseyin Vassâf tarafından telif edilen *Gülzâr-ı Aşk*'tir. Eserin müellif hattı nüshası Süleymaniye Kütüphanesinde. Şârih bu eserde *Mevlid*'in bütün beyitlerini –birkaç istisna dışında- tek tek şerh etmiştir. Beyitlerde geçen dini-tasavvufî terminolojiyi ana kaynaklardan faydalanarak ele almış, bu arada söz konusu kavramlarla ilgili dil özelliklerini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır.

Îzâhü'l-Merâm alâ-Vilâdeti Seyyidi'l-Enâm, Cabbarzâde Mehmed Ârif Bey'in şerhidir. Şârih, *Vesîletü'n-Necât*'ın bölümlerinden “doğum”, “mucizeler” ve “Mirac”

üzerinde durmuş, Mevlid'in 225 beyitlik bölümünü şerh etmiştir.

Esrâr-ı Mevlidü'n-Nebî, Hâşim Velî: 1326'da İstanbul Karagöz Basımevi'nde basılmış 22 varaklık küçük bir şerhtir. Hâşim Velî bu eserde, Mevlid'den seçtiği bazı beyitleri şerh eder.

Elinizdeki bu eser, Rıza Efendi tarafından tashih edilen ve Mahmud Bey matbaasında basılan nüsha esas alınarak hazırlandı. Tıpkıbasım olarak verdiğimiz eseri 1888 yılında hazırlayan Rıza Efendi; müellif, eser ve yapılan çalışma hakkında kitabın sonunda şu bilgileri vermektedir: (Kısaca)

“Süleyman Çelebi, Rumeli'nin fatihi Bolayır kasabasında medfun Şehzade Süleyman Paşa Hazretleri'nin yanında bulunmuş ve Sultan Yıldırım Bayezid Han Hazretleri'nin zamanında divan-ı hümayun imamı olmuştur. Emir Sultan Hazretleri'nin terbiyesi ile yetişmiştir.

Kabri Bursa'da, Sıcak sular semti Çekirge cadde-sinde bulunmakta ve ziyaret edilmektedir.

Mevlid-i şerif, Süleyman Çelebi Hazretleri gibi maneviyat erbâbı bir zâtın eseri olup yazıldığından bu zamana kadar elden ele ve nüshadan nüshaya nakledilirken bazı beyit ve kelimelerinde sehven takdim, tehir ve değişiklikler olduğu görülmüştür. Bu abd-i âciz on sekiz sene zarfında İstanbul ve Bursa'daki eski nüshaları araştırarak nüsha karşılaştırmaları yaptı.

Tahkikat neticesinde bazı eshâb-ı vukuf ile istişâre ve tetkik olundukta bu musahhah nüshanın harfiyyen aslına mutabakatı kestirilemedi ise de takriben asıl nüshasına yaklaştırıldı.

Bu Mevlid-i Şerif'i hâlis niyyet ile okutmanın ve müşkilat, gam ve kederden kurtulmak için kendi kendine bile okumanın büyük tesirleri olduğu işitilmiş ve tecrübe edilmiştir.”

Aslında Arapça olan başlıklar Türkçe'ye tercüme edilerek verildi.

Bazı kelimelerin manası Faruk K. Timurtaş'ın hazırladığı Mevlid kitabından alınarak dipnotta gösterildi.

Ayrıca kitabın sonuna bazı ilahi ve kasideler ilave edildi.

Süleyman Çelebi hazretlerinin, asırlar boyunca, daima zevkle okunmuş ve dinlenmiş bu eserini, âlemler kendi hürmetine yaratılan, rahmeten li'l-âlemîn ve şefiu'l-müznibîn olan Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) şefaatlerine vesile olması temennisiyle takdim ederiz.